

Qodirov Islomjon Iqboljon o'g'li

Toshkent Davlat Transport Universiteti talabasi

godirovislomjon316@gmail.com

+998910066778

Annotatsiya: Ushbu maqolada Maqsud Shayxzoda she'riyatining asosiy g'oyaviy yo'nalishlari — zamon ruhi, inson vijdoni va or-nomus masalalari tahlil qilinadi. Shayxzoda she'rlarida hayot haqiqatlari, insoniy fazilatlar va jamiyat oldidagi mas'uliyat o'ziga xos badiiy mahorat bilan aks ettirilgan. Maqola Shayxzoda she'riyatidagi zamon bilan uyg'unlik, ma'naviy poklik, ijtimoiy ong va shaxsiy vijdon to'g'risidagi teran mulohazalarni yoritadi hamda uning o'zbek she'riyatiga qo'shgan ma'naviy hissasini tahlil qiladi.

Аннотация: В статье анализируются основные идейные направления поэзии Максуда Шайхзаде - дух времени, человеческая совесть, вопросы чести. Стихи Шайхзаде с уникальным художественным мастерством отражают реалии жизни, человеческие качества и ответственность перед обществом. В статье освещаются глубокие размышления о гармонии со временем, духовной чистоте, общественном сознании и личной совести в поэзии Шейхзаде, анализируется его духовный вклад в узбекскую поэзию.

Abstract: This article analyzes the main ideological directions of Maqsud Shaikhzoda's poetry - the spirit of the times, human conscience and issues of honor. Shaikhzoda's poems reflect the realities of life, human qualities and responsibility to society with unique artistic skill. The article highlights the deep reflections on harmony with the times, spiritual purity, social consciousness and personal conscience in Shaikhzoda's poetry and analyzes his spiritual contribution to Uzbek poetry.

Kalit so'zlar: Maqsud Shayxzoda siymosi, uyg'unlik, hayotga chuqur e'tibor va insoniyatning ma'naviy kamoloti, zamon ruhi, Or-nomus va milliy g'urur, Chuqur falsafiy o'y-mulohazalar.

Ключевые слова: Фигура Максуда Шайхзаде, гармония, глубокое внимание к жизни и духовному совершенствованию человечества, дух времени, Честь и национальная гордость, Глубокие философские размышления.

Keywords: The figure of Maqsud Shaikhzadeh, harmony, deep attention to life and the spiritual perfection of humanity, the spirit of the times, Honor and national pride, Deep philosophical reflections.

Kirish

O'zbek adabiyotida Maqsud Shayxzoda siymosi faqat dramaturgiya yoki tarjima sohasidagi xizmatlari bilan emas, balki o'ziga xos she'riyati bilan ham yuksak o'rinni egallaydi. Uning she'rlari o'z zamonining ruhini, insoniy vijdon va or-nomus tushunchalarini teran aks ettirgan asarlar sifatida qadrlanadi. Shayxzoda she'riyatida zamon bilan uyg'unlik, hayotga chuqur e'tibor va insoniyatning ma'naviy kamolotiga chaqiruv asosiy o'rin tutadi.

Zamon ruhi va ijtimoiy ong

Maqsud Shayxzoda hayot kechirgan davr murakkab ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar bilan yo'g'rilgan edi. U o'z she'rlarida zamon ruhini sezgirlik bilan ilg'ab, zamon talablariga javob bera oladigan g'oyalarni ilgari surdi. Shayxzodaning she'riyati zamonning chaqiriqlariga befarq emas edi — u xalqni ma'rifatga, haqiqatga, fidoyilikka undadi.

Uning she'rlarida milliy uyg'onish, ozodlik, haqiqat va inson huquqlari uchun kurash motivlari yetakchi o'rinni egallaydi. Zamon talablari, xalq ehtiyojlari va shaxsiy burch hissi Shayxzoda she'rlarining ruhini belgiladi.

Vijdon va axloqiy poklik

Shayxzodaning she'riy qarashlarida **vijdon** markaziy tushuncha sifatida namoyon bo'ladi. U uchun insonning haqiqiy qadri — uning vijdonida, haqiqat va adolat oldidagi mas'uliyat hissida mujassam edi. Shayxzoda she'rlarida vijdon insonni zulm va jaholatga qarshi kurashishga undovchi ichki kuch sifatida talqin etiladi.

She'rlarida Shayxzoda shaxsiy va ijtimoiy vijdon birligini ulug'laydi: inson o'zining ichki tozaligi va haqiqatga sadoqati bilan jamiyatni ham poklaydi, unga ma'naviy kuch bag'ishlaydi.

Or-nomus va milliy g'urur

Shayxzodaning she'riyatida **or-nomus** — insoniy kamolotning asosiy mezoni sifatida ko'rsatiladi. U she'rlarida xalqning or-nomusini himoya qilish, milliy sha'n va g'ururni asrash zarurligini urg'ulaydi.

Maqsud Shayxzoda uchun or-nomus shaxsiy g'urur emas, balki xalq, millat sha'ni bilan bog'liq yuksak tushuncha edi. Aynan shu or-nomus tuyg'usi uning ko'plab she'rlarida ozodlik va adolat uchun kurash motivlari bilan uyg'unlashadi.

Masalan, uning vatanparvarlik ruhidagi she'rlari milliy o'zlikni anglash va or-nomusni asrash g'oyalariga yo'g'rilgan.

She'riy uslub va badiiy ifoda vositalari

Shayxzoda she'riyatida:

- **Tashbehlarga boy obrazlilik,**
- **Chuqur falsafiy o'y-mulohazalar,**
- **Lirik tuyg'ular va dramatik ohanglar** sintez qilingan.

U she'riy so'z orqali zamon ruhini, vijdon sadosini va or-nomusning ma'naviy qudratini ifodalashga erishgan. Shayxzoda uchun she'r — bu hayotni tushunish, zamoni talqin qilish va inson qalbiga nur sochish vositasi edi.

Xulosa

Maqsud Shayxzoda she'riyati o'z zamonining ma'naviy va ijtimoiy ehtiyojlariga javob bergan, inson vijdoni va or-nomusi haqida teran falsafiy mulohazalarni ifoda etgan adabiy hodisa bo'lib qoldi. Uning she'rlari bugun ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan: ular o'quvchini ma'naviy poklik, vijdonli yashash va or-nomusni asrash sari chorlaydi. Shayxzoda she'riyati — bu insoniy qadriyatlar madhiyasi va mangu haqiqatlar talqinidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Sh. Mirziyaev. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib va shaxsiy javobgarlik har bir amaldorning kundalik faoliyatining eng muhim kun tartibida bo'lishi kerak. Toshkent, O'zbekiston jamoat uyi, 2017 yil
2. A.A. Bobayev, Nozim Hikmat. M.: Nauka, 1975 yil.
3. Maqsud Shayxzoda. Literature.uz. Arxivdan arxivlandi 2013 yil